

Soča bo naslednje leto tekla v obratno smer

Da, tudi to je mogoče – reko obrniti navzgor ... Soča bo od aprila prihodnje leto tekla v obratno smer. Vsaj 2 milijona m³ Soče bodo namreč iz njene struge preusmerili na vrh planote, na 500 metrov višji Kanalski vrh. Na 625 metrov visoki planoti te dni končujejo z asfaltiranjem ogromnega bazena, ki ga bodo enkrat tedensko polnili in praznili. To bo zgornja akumulacija za prvo črpalno elektrarno v Sloveniji – CHE Avče, ki bo Soške elektrarne stala vsaj 115 milijonov evrov. Elektrarna Avče pa bo pravzaprav velika porabnica električne energije, toda naložba se bo (iz)plačala zaradi razlike v ceni energije.

Da, tudi to je mogoče –

Na Kanalskem vrhu asfaltirajo bazen za 2 milijona m³ Soče.

Soča bo od aprila prihodnje leto tekla v obratno smer. Vsaj 2 milijona m³ Soče bodo namreč iz njene struge preusmerili na vrh planote, na 500 metrov višji Kanalski vrh.

Na 625 metrov visoki planoti te dni končujejo z asfaltiranjem ogromnega bazena, ki ga bodo enkrat tedensko polnili in praznili. To bo zgornja akumulacija za prvo črpalno elektrarno v Sloveniji – ČHE Avče, ki bo Soške elektrarne stala vsaj 115 milijonov evrov. Elektrarna Avče bo pravzaprav velika porabnica električne energije, toda naložba se bo (iz)plačala zaradi razlike v ceni energije. Ko bo elektrika poceni, konec tedna, bodo zgornji bazen napolnili z 2,1 milijona m³ Soče, čez teden, ko je elektrika dražja, pa bodo vodo iz zgornjega bazena spuščali na turbine v strojnico ob strugi reke Soče. Tako bodo na leto proizvedli 426 gigavatnih ur električne energije – in to v času, ko bodo potrebe po njej v elektroenergetskem sistemu največje. Naložba v prvo slovensko črpalno

elektrarno (drugo naj bi zgradili na Kozjaku) naj bi se povrnila v 14 letih.

Te dni je zagotovo eno najbolj zanimivih gradbišč v Sloveniji gradbišče na Kanalskem vrhu. Vrh planote gradbeniki namreč dobesedno »oblačijo« v asfaltno preobleko. »Zdaj potekajo zaključna dela zgornjega bazena. Položili bomo 60 tisoč ton asfalta, kar pomeni 150 tisoč m² asfaltne obloge. Da si boste lažje predstavljali: to je toliko, kot bi asfaltirali sedem kilometrov avtoceste v obe smeri. Uporabljamo seveda posebno mešanico asfalta. Na dnu bazena je debela 14 centimetrov, obloga na brežinah pa je še za dva centimetra debelejša. Vsak dan na vrh planote pripeljemo iz vrtojbenskega obrata ajdovskega Primorja vsaj tisoč ton asfaltne mase. Asfaltirali smo začeli maja, delali bomo še do sredine septembra, potem pa bo bazen za dobra 2 milijona m³ vode pripravljen,« je dela opisal **Miran Komel**, vodja projekta ČHE Avče.

Na vrhu so Švicarji

Gradbenikom Primorja na Kanalskem vrhu pomagajo Švicarji; gre za družbo Walo, ki je specializirana prav za polaganje specialnih neprepustnih oblog na ogromnih površinah. Švicarsko »armado« posebnih gradbenih strojev vodi mlado dekle, **Priska Müller**, ki je dejala: »V Evropi sta samo dve visoko-tehnološki gradbeni podjetji, ki sta specializirani za takšne projekte, kot je ta ogromen višinski bazen. Veseli smo, da ste v Sloveniji izbrali prav nas. Delamo dobro, saj nas kljub nepredvidljivemu in nevihtnemu poletju dež ne ovira preveč. Te posebne asfaltno-betonske mase, ki jih uporabljamo, namreč med gradnjo ne prenesejo preveč mokrote. Za našo švicarsko družbo sicer delajo portugalski delavci, ki so prav posebej specializirani za to mehanizacijo. Z njimi smo sodelovali tudi že na drugih gradbiščih – po Evropi in na Kitajskem. Portugalski so sicer nekoliko cenejši, vendar imamo z njimi podpisane enoletne pogodbe, a katerimi jim

zagotavljamo vsa socialne, ekonomske in varnostne pravice. Tudi z vašimi strokovnjaki smo se dobro ujeli. Meni je to gradbišče še posebej pri srcu, ker me spominja na mojo rojstno Švico. Ko sem delala na raznih gradbiščih po svetu, sem vedno imela domotožje, tu ga nimam ... Vse naokrog so pašniki, krave, gozdovi in od tu je čudovit pogled na vaše Alpe.» Sicer pa je skupaj s Švicarji in Portugalci na gradbišču 80 naših delavcev. Vodi jih **Miloš Ronkalj** z ajdovskega Primorja, ki je povedal: »Delamo 24 ur na dan. Imamo res vrhunsko ekipo najbolj usposobljenih ljudi. To je eno bolj zahtevnih gradbišč. Dela na zgornjem bazenu gredo po načrtih, več težav smo imeli na trasi cevovoda in vpadnem jašku. Toda ovire smo premagali in zamude bomo uspeli nadoknaditi. S švicarskimi in portugalskimi delavci se dobro razumemo, dela med seboj usklajujemo v angleškem jeziku, kar precej pa jih zna tudi italijansko, tako da nimamo nikakršnih jezikovnih pregrad.»

Sočo bodo potisnili navzgor aprila

Za zgornji bazen, v katerega bodo (po dobra dva kilometra dolgem cevovodu) črpali vodo iz struge Soče 500 metrov visoko, so odkopali več kot milijon kubičnih metrov materiala. Na planoti je sicer že bila naravna kotanja, vendar so jo morali precej poglobiti, odkopan material pa so porabili za obe bočni pregradi, s katerima so »nadvišali« zdaj 25 metrov globok bazen. Sredi septembra bo vodotesna

reko obrniti navzgor

obloga akumulacije končana, v oktobru bodo v bazenu začeli zbirati deževnico. Sočo pa bodo prvič črpali navzgor konec aprila prihodnje leto, ko bo končan glavni cevovod, s katerim so imeli največ težav. Miran Komel, vodja projekta iz HSE Invest, je napovedal: »V prvi fazi bomo Sočo dvignili dobrega pol kilometra navzgor s posebnimi črpalkami, tako da bomo napolnili cevovod in začeli s poskusnim obratovanjem. Zatem pa se bo bazen polnilo s turbino, ki bo istočasno tudi črpalka.«

Največ težav pri celotni izgradnji črpalne elektrarne so res imeli s cevovodom, predvsem pri izkopu vertikalnega jaška, ki je 190 metrov globok. Sicer pa je princip črpalne elektrarne Komel razložil tako: »Vodo bomo črpali iz že obstoječega akumulacijskega bazena Ajba. Pravzaprav je to najboljše ekonomska in ekološka rešitev, saj je Soča tam že zajezena za elektrarno Dobljar in Plave, tako da nam ni bilo potrebno dodatno posegati v strugo reke. Novo strojnico smo zgradili na levem bregu Soče dolvodno od vasi Avče. V več kot 70 metrov globokem

strojničnem jašku bo nameščeno srce črpalne elektrarne, to je turbinski črpalni agregat, ki bo imel moč 185 megavattov. Strojnično opremo izdelujejo Japonci. Dovodni tunel in tlačni cevovod sta skupaj dolga skoraj 2,2 kilometra. Vodo iz spodnjega bazena bomo od petka do ponedeljka črpali navzgor z nizkotarifno energijo. Od ponedeljka do petka pa bomo ob konicah zgornji bazen postopoma praznili. Voda zgoraj bo torej tedensko nihała, zato bo potrebno zgodnji bazen še posebej zavarovati.«

Zgoraj bo zanimivo tudi za turiste

Ogromen bazen na Kanalskem vrhu s površino 10 hektarjev in globino 25 metrov bodo torej tedensko polnili in praznili. Že zdajšnje gradbišče privlači na planoto ogromno radovednežev, ko bo bazen končan, jih bo zagotovo še več. Vendar pa bo takrat treba poskrbeti za varnost obiskovalcev. »Nihajočemu jezeru« se namreč ne bodo smeli približati, zato ga bodo v celoti ogradjili z visoko ograjo. Investitor je zagotovil, da bo

v celoti poskrbel za turiste, ki si bodo prišli ogledovat prvo slovensko črpalno elektrarno. Tako bodo okolico zgornjega bazena uredili v pravi vodno-sprehajalni park. V bližini velikega bazena bo manjše umetno jezero v obliki naravne mlake, na vrhu bo tudi več manjših jezerc, celotno območje bo preprejeno s sprehajalnimi potmi, zasadili bodo park, uredili piknik prostore ... Goriški se torej obeta še ena zanimiva hribovska izletniška točka. Na šeststo metrov visoki planoti, kjer so se še nedavna pasle krave, bo torej največji bazen v Sloveniji.

Črpalna elektrarna Avče naj bi poskusno začela delovati sredi prihodnjega leta. Takrat bo torej končana zgodba, ki se je

začela že kmalu po letu 2000. Soške elektrarne so projekt zasnovale ob prelomu tisočletja, leta 2003 je bila črpalna elektrarna vključena v državne prostorske načrte, leto zatem so se začela pripravljala dela, pogodbo za strojno opremo so skupaj z Japonci podpisali pred tremi leti, za elektro opremo pa leta 2006. Gradnja bo končana pomladi 2009, maja naj bi elektrarna Avče poskusno že obratovala. Za polovico 115 milijonov evrov vredne naložbe so se Soške elektrarne zadolžile, po petnajstih letih obratovanja naj bi bile Avče v celoti poplačane. Seveda ob predpostavki, da bo razlika v nizki in visoki tarifi električne energije ostala vsaj tako velika, kot je sedaj. Dejstvo namreč je, da bo prva slovenska črpalna elektrarna velika porabnica energije. Za črpanje vode v akumulacijsko jezero na Kanalskem vrhu bo porabila 553 gigavatnih ur, seveda v času nizke tarife. Ob konicah pa bo proizvedla 426 gigavatnih ur električne energije. Manj, toda bolje plačane!

Soča bo od aprila prihodnje leto tekla v obratno smer!

Judita Valič

Miran Komel

Miloš Rinkalj

Priska Müller